

ህረብረውድ ልሽክክ ክራው መዓንዩል ሕበርስና¹
(Involvement of Immigrant tweens in gang group)

ፍጹም አስፍሃ

ልሽክ (tween) ይስቱ 8 - 13 አመራ ነበክል ህምባ ዕምር ግን። እና አመታት ነን ስቆት ወሪ አወት አክራሲክ ከለለድ ጃል ይሮ ገረሰኩ። እና ዕምር ኒል ህምበው ጅርምቢ (children) ይስትድኖኻ በህሊን። ሻሎት ይስትድኖኻ ግናንቲት ግን። እንግሊዝድ "Old for toys and young for boys" ያኹድ አርእስተነኩ። እና ሁመት ኒን ናገሮብ ለገዳ፣ ናሙኹ ዳበራ፣ ና ሆርሞን (Hormone) ለወትሳ አመታት ግን። ኒኹርክ ፉረድ ደልም እውጊ ለገደኩር ለወትሰኩር። አደብኸር ቀየየርሰኩ። ንድሰብትድ ግን ኻ ልሽክ ክምረን ልጃንሊ "ውራ አርቶ አኸረት" አርእላ ኒ ይስታኹ። ጨ'በርስጋኹድ ቁንድፍርድኖኸር ሓራቆርድኖኸር ገረሰነኩ። እድ ገጭ ስረ ፈርና፣ ጨጭ ይና፣ ክብስረ ጋብና፣ ፍዲፍድኹን ይና፣ ትረትም ይና እና ልሽክክሊ ቋልስተው አደብልድ ላው ግን። አሪ ገፍድ ኮዶ ናአውንናር አለለየና ወክትዲ ና ኪን/ምራድ ፈረገና ሁመት ግን።² እን አመታት ነል ተከውሰግነንኸር ናበይሰግነንኸር፣ ተበት ሻው (useful) ወቆይሊ ሕበርስግነንኸር ፡ ህምቡ፣ ስፖርት፣ ሙዚቃ /ሓኑን ገንዳ፣ ሃይማኖቱኹ/ ዲኑኹ ወቆይ ..... ሻኸዳ ለባ ለብድኖ ገረሰነኩ። እን ናው በዳንድ ለብድኖ ገረሰነውልድ ላኹ ክራውል (gang) ሕበርስና ግን።

ክራው (gang) - ይስተው ላት ከደመውዲ እሙር መርሓይ ሻውዲ አኸኖ፣ እን ከዋዲቢል (community) ላ ሸክክ (district) ወሪ ምንጅዋ (territory) መለከውዲ፣ ናትናቱሲ ወሪ ሕዩብድ ፕረርሊ ዕምጭሊ ወሪ አሪ ደርብልድ/ ፍቲሕልድ ፈው ክደመል ሰገረውዲ ግን። ኮዶ ይኸ ወንተተረክ ከው ሕበርሱሎም ፈረው ግን። (ዋልተር ሚሊር 1982)³

ክራው ቅሰት (Gang pyramid) ውራ ተካኹን?

ክራው ክደምልድ እሙር ላኹ ሓሺሽ ክድና ግን። ናውክ ደለይድነሰና ፈርዳ ቅረንልክ ሓሺሽ

¹ እና ክቱቢ ኒኒ ግርጋ 21/11/2014፡ ረዳእ ማሕረ መቐራሓኹ 'ገርበሻ' ፓልቶክሊ ጂኒል ገምሮ እርግቲ።

² Aeffect (2000)

³ Pitts (2010)

ክድ-ልውታ መንዕስታኹ ግን። እማ እና ነወያ ክድመትል ሰገሩኑ ገሪ ጨገምዲ ኮራፍትዲ ጎፍ ይሮሎም ገረሳኹ አክነዲን፤ እን ክድመትሲ ሕዩብድ፡ ቅሰት ሻኩ ደርብድ ግን ናው ከደመናኹሉ። ዕባብድ እን ቅሰት ክራውኹ እን ተለየሰና ሰኳ ደይንሊ (class) በንሲሮ ገረሰኩ።

1. የመመው (ሽማግሌ/ ጀገን)፤ ነን አወይሲ አክኖ ክድመትዲ ወቅይዲ ክራውኹሲ የመምውዲ መኸልተውዲ ግን። ሃበውዲ ባረውዲ ግን። ነን ብጅኻነስክ ሰላዲ ሻውዲ ርኩያንዲ አክኖ አርቶሎም ስዳዋኹ አክላ።
2. ሰገሰው (ሻሎት/ አባጢሕ)፤ ነን እን የመመውድ ሱቕይሲ አክኖ ፋሕሰውዲ ሰገሰውዲ ግን። ታኸትልድ ኮዶ እን ና ንሸቕ አወት ገእየት መንገደነኩ። ሓዳይስ ተለይኸር (members) ጀረበነኩር ትውሰነኩኸር።
3. ዕንድር (እንሻቆሰው/ ልሸክክ/ ግናቲት)፤ ነን ግን ብጅኻነስክ እን ናድካ ሱቕይሲ አክኖ ወንሺሊ ክርኒሰና ላውዲ ሸንገብዲሲ ሕንጭልሰውዲ፤ ሓሺሽ ክድናዲ፤ ጀሪምትዲትል (crime) ሰገረው። ብጅኻነስክ እና ሀረብረውድ ልሸክክ ይኸ እና ደይን ኒል ግን ናው ድየናኹ። ንድሰብትድኻ ጅእዲ ሓሺሽዲ ዋኻዲ ከርተንስናዲር ገርዳ አክኖ ከብተነኩ።

ዓንክል ክራው ተለይናሩኹ
(Cycle of gang membership)

1. ጀረብደው ሓጃትሲ አለለይና፤ እና ስድ ኒል እክብሰው ልሸክክ ወሪ ሻሎት ናድ ጀረብዳ ሓጃት ወሪ ናልድ ነቅሰውሲሎምሲ ፈረገናኩር አለለየነኩር። ህምቡንትክ ላ ልሸክክ እና ስድ ኒል ሰላዲ፡ ገደያ፡ ሀውን (fame)፡ ሕሽም፡ ፈየግና፡ ሀረከክና.....ጀረብዲሮሉ ገረሰኩ።
2. ክራው መዓንዩል ሕበርሰና ወሪ ናተኪንድ መዓንያ መሀድና፤ እና ሀደግሰውሲ መልእድኖኻ ናት ተከውዲ ማዲተነኩር ጨሪተነኩር እማ ላ መዓንዩል ሕበርሰንኩ። ወሪ ይኸ ናላውድ ናተኪንድ መዓንያ ተርሲድኖኸር ገረሰነኩ።
3. ጀረብደውሲ አረርናዲ ገንዕናዲ፤ መዓንዩል ሕበርሲነሰና ወሪ መዓንያ መሀድኖሰና ናድ ጀረብደውሲሎም አርድኖ ገረሰነኩ እማ ገንዕነኩ። ቋልኖ አርእግና ጠማዕ (ሰላዲ)፡ ገደያ፡ ሰኹ.....አርድኖ ገረሰነኩ፤ እማ ፋርሓን አክኖ ናለበከድ ከደመነኩ። እና ቐሓት ኒል ዋንቱኑ ናሪሕ ደኩስኒል አክራሲክ ደንቢራ የኒ።

4. አጭጉም ጎፍ ይና፤

ወክት ደምቢ እን መዓንያስ ትክሲነ አለለየነት። ጨገማት የመምኒኹ፣ ፍንጌር (agreement) ብና፣ እኹርኹረል እንተልሰኝና (understand) ብና፣ ጎፍ የሰሎም። ነስደኮኸር ናሪሕሊ ጓቾሳኸኹ ውልኣ እንትሮሎም ገረሰኩ። አሪ ገፍድ ኮዶ ናከው አለለየነት እማ፣ ኒንኸር ኒሹ ገረሳኸኹ ዕጭብጭብዲ ቀሱነት ብናዲትል ትውሶ ቀለየሰሎም።

5. ወገምና ተለ'ይናሩኸ፤

እና ቀሱነት ብናኸና ተለይናር ወገምኒር አኸራሲክ ገእሰሰሎም። እማ ናሹትል ገሪ ወንቆራ ጉድጉደሰሎም።

- እና ክራው መዓንዩል ይዋንትና ደርብ ትክያኸማ፣
- እና መዓንዩል ዋንትና ውራ ተበት ሻኸን፣
- እና አጭጉምኸ እንክሰትሮ ገረሰታኸማ፣
- ተለለይድናማ ኪድራ እማ ፍና፣
- ባሮ ፋንኸ ውሪ ደረር እንትረለ፣ ...ነደው ናት ተከውደው ወንቆራ ገንጃ ገበሰሎም።

6. ተለለይድና ወሪ ባርና/ ፍና፤

እና ስድ ኒል ገእይኖሰና፣ ወሪ አጭጉም ህምበውሲ እንክኖ ተለለይደነኩ ወሪ ንድ አወይሲ ውራ እንትሮለ ይኖ ባርኖ ፍድኖ ቀሰብሰነኩ።

**አዋኺነ ክራውል ሕበርሰናኸን፣
(How do they join gangs?)**

ልሽክክ አኸን ሻሎት ገሪ ደርፍፍድኸር ገሪ ምስምሳድኸር ክራው መዓንዩል ሕበርሲድኖ ገረሰነኩ። እን ደርፍፍ ናው ኒድ ሕበርሰነው ገሪው ድኳ አከን፣ ዕባብድ ለጃትል በንሲሮ ገረሰኩ፣ ነንኸ፣

1. ረቐብብድ/ ቀልብድ፣ እና ደርብ ንድ ክራውሊ ሕበርሰው እን ጨገም እንትሮሎም ፈራኸሲ ደለይድኖ አኸግኒ፣ እን አወይሲ ቆለናኸድ፣ ናምራድድ እን መናብረት

ከራውዥሲ ረቆብኖሉ ሕበርሰው ግን። ኒንኻ ገሪ ሰብብድ አክሮ ገረሰኩ። ነልድ ላው ህምቡንትክ፤

- ሕሽም (ክብር) አርድኖር መታን
- ግፍሽ መታን
- ፈርሕድኖር ወሪ ፈያግድኖር መታን
- ጨር ጀርብ
- ጠማዕ/ሰላዲር ወቕዕስትነድ

2. ጎንሰብስኖ/ ቀሰብድ፡ እና ደርብ ንድ ሕበርሰው ልሽክክ ጨገም ጎፍ ዮሎም ናጨገም ረትዕድኖ ወሪ ይኸ እን ጨገም ጎፍ ያኸልድሎም ረሀይድኖር መታን ሕበርሰው ግን። ረይደኖኸር እንክልኖኸር አክግኒ፤ ጎንሰብስኖ ወሪ ደረክስኖ ግን ናው ሕበርሰኖኸ። እን ናት ጎንሰበውልድ፡ ህምቡ፤

- አሪ ክራውልድ ናኹ ተከውድኖ
- ገደያ አርድኖ
- ደመልኖ ወሪ ተአተልኖ
- ለታቃ ደይንሊ (Lower class) መንደርተው አከነን
- ሸሊተው አኸ ወስስተንሎም
- ጨገም እንክድኖ (ጠማዕኹ፡ አውንናሩኹ.....)
- ሒልድ ወሪ ዕምጭድ
- እኳርስነድ (ናእኳሩር ክራውልድ አከነን)

ክራው መግንደል ሕበርሲድኖ ትንክበውሎም ዓለል⁴
(Risk factors for gang membership)

ሀረብረው ናመስከብ ኒል እኳርስኖ ለገድናኹሲ ባርኖ፡ አሪ ብሪል ሓዲስድ ላኹ ይኖ ተርሱኑ ሰዳዋኹ አክላ። እን አጭጉም ገሪው ግን፡ ክድመትኹ፡ ሸቻንኹ፡ አውንናሩኹ.... ቅረንልድ ቅረን ከለለድ ሲረው ድኳ አከን። ዕባብድ ሰልፍል መናብረት ፈርዶ ድኹግራኹ ሸካ ግን።

ግናቲታ ልግዳዲ ልሽሽክካ ትክዋዲ ደአም እን ትክስረ መኸልትና ጀረባኹ ግን። ምናዳኻ ሀረብሩ እንተውድ ቆኑር። ውረድ ግናቲትት ናእኳሩት ጃብ እን ብረዲ ጋብዲት ሰዳዋኹድ

⁴ እና ትልማ ንድ ዓንቆይሊ ሀድግሶ ህንበው ክራውል ሕበርሰ እርገውዱ ልዶት (experience) ህንቡ (examples) ናውክ Ngo, H. V. (2010) ደለምዳኹ ክቲብልድ አስተው ግን።

ከንተው አክነውድ፡ ከላላኹድ ምልሲድኖኸር ናእኳሩትሲ ምሊድኖኸር ገረሰነኩ። ኒድከስኻ ይኸ እኳሩት መሀርስገው ወሪ ዕልብድገው አከነን። ናኪነኻ ናእኳሩትኻ ግርም ህምበነኩ ዩኑ፡ እን ግናቲትኻ ቋልኖ አርግነውሲ አርንነዲን ደዓሉኑ ፋግና ተማስል ሸመምስድኖ ገረሰነኩ።

ኮል አከን ድገኹረክ ወሪ አርአኹኩ ግናይሲ አክን፡ ከታ እሰኹሲ ኒኹሪሰና ሳዕ የኩር ዋኪተኩር። እና ቅረን ይን ህረብርኖ መንድርትነውሊ ደአም ግናይ አርኹ ቢኹ እኳሩርልድ ካያ ግን። ንድሰብትኻ ጅርምቢ ወሪ ልሸክክ ብሪጉርድ ተከውሰግነንኸር ደርብ ጣፊሕድ መርሕስተግነንኸር ሻኸዳ ለባ ለብድኖ ገረሰኩ። እና ግናቲት ስዳዋኹድ ለብድኖ ገረሰነውልድ ላኹ ክራው መዓንዩል ትውና ግን። ክራው መዓንዩል ሕበርሲድኖ ትንክበውሎምዶ መርሐውሎምዲ ዓለልድ (factors) ላው፡ ከዋዲባ፡ ክኒርልኻን፡ መስዋት፡ እኳሩር፡ ሹር ሓለት ሀደግስሮ ገረሰኩ።

1. **ከዋዲባ (community)**፤ ክራውል ሕበርስኒል ገሪ ገርዳ ሻኹ ላኹ እን ከዋዲባ ልሸክክ መንደርተናኹ ግን። ከዋዲባ ልሸክክሲ ደርብ ትክያክኹ ሻኪስኒል አክን፡ ልሸክክሲ ከደን ሰገስኒል ወሪ ሻኸዳ ደርብ ፈስኒል ኒ ተሪ ስዳዋኹድ ቋልስታኹ አክላ። ከዋዲባ ገሪ ወቐይዲ ተበት ሻኹዲ አከን ልሸክክ እን ኒ ዓንቀይሊ ህምበው ደርብ ትክያኹድ ለገድኖኸር ዳበርድኖኸር ገረሰንኩ። እን ከዋዲባ ሓዋንዲ ወቐይ እንጋኹዲ አከን ይኸ፡ ኒሰነክ እን ልሸክክ ስዳዋኹድ ጥረርሊ ሰገርድኖ ገረሰንኩ፡ ጥመሓትኸር አኸኖ ኩብቲድኖ ገረሰነኩ። እን ልሸክክሲ ክራውሊ ሕበርስኒል ደረከውሎም ከዋዲቢ እሻራትልድ ላው፤

- ፍንጌር (ላሕመት) እንጋኹ ከዋዲባ፤
- ፈርቆምሳኹ/ ጭጉም ከዋዲባ፤
- ወጬምሳኹ (organized) ለጥያ-ደይን ከዋዲባ፤
- ምህሮዲ ክድመትዲር ባኸት ሸብውና፤
- ምንጅዊል ስፖርትዲ አሪ ፈየግደው ወቐይ ዋንትና ብና፤
- ምንጅዊል ክራው መዓንዩ ዋንትና፤
- ምንጅዊል ስዳዋኹድ ሓሺሽዲ ሰላሕዲ አረርሰና፤
- ሸከክሊ ገሪ ጥረርዲ ዕምጭዲ ዋንትና፤
- ክራው ክደምሲ ወሪ ጥረርሲ ሳዕ የጋኹ ከዋዲባ አከን።

2. ክረርሻን/ ምህረርሻን (school): ልሽክክ ገሪ ናወክትልድ ኒል ደኩሰናኹ አካን፡ ናልሻን ደምቢ፡ ክረርሻንሊ ግን። ንድሰብትኻ ክረርሻን ልሽክክ ክራውሊ ሕበርስኒል ኒገርደስክ ሻኹ። ክረርሻን፡ ክራውል ሕበርስኒል ጎንሰበውልድ ላው፤

- ክረርሻንሊ ከብትና ወሪ ደምቢትና፤
- ክንሱትድ በዳንድ ዓለልሰናዲ ሀደግሰናዲ ካበና ብናዲ፤
- ወቕጭናዲ (bullying) ዋኻዲ ክረርሻንሊ፤
- ክረርሻል ቻዕረትል ነሰብናርዲ (racism) ጎላልዲ (discrimination) ዋንተን፤
- ረቕብሰውዲ ሳብስተውዲ ክንሱት ብና፤
- ክረርሻውርሲ (ምህረት) ቻብብና ወሪ ክኒት ኩኹ አኽጋኹ እስረ መኸላትና፤
- በዳን ወቕይሲ ከለብርሳኹ እስረ አድና ።

3. መስዋት (Peer group): አድሚንድኹራ ኒፈርቐድ ጨራ ኒዲ ፈራኹ፡ ጂሻስታኹ ወሪ ይኸ መዓባኹ ጀረበንታ ግን። ልሽክክ ይኸ ናመስዋትዲ ናግሙዲዲ ደኩሰና ወክት ሰዳዋኹድ ቋልስታኹ አኽላ። መስዋት ትክሊ አኽን በዳንሊ ለብኒል እኹርኹር ጨለውድኖኽር ለከምድኖኽር ገረሰነኹ። ክራውሊ ሕበርስኒል ይኸ መስዋትኽር እን ምስምሳ አከውልድ ላው ግን።

- መስዋተልድ ከብተግሪን ወሪ ሸሊትግሪን ይሮ ሕበርሰና። እን ኒጨርልድ ከብተጊን ዮ ክራውሊ ሕበርሰኹ የውሲ ቋልንን።

ሀምቡ: "ሸሊትያ ጀረቢሊ። ዲማ ሸሊተንታ ጅርምባ አኽያ ጀረቢሊ። ሕበርስያ ጀረቢኹን። ነበክል አኹ፡ ናኹርክ ኒዲ ጂሻስተናኹዲ ሀርከከናኹዲ አኽያ ጀረቢ ኹን። ዲማ ላላእያኹሲ (አቋ የጋኹሲ) ከው እንከለሉ። 5 ኣዳምልድ፡ 4 የዋይና እን ላኹ ላላእ የን፤ ውራ አኽር ገረሰረት ተሀሚ። ኒቱ ከብተኹ። ኒሰና ግን እን ሓለት።"

- ነፈጨውዲ/ አበይተውዲዲ ጨሪትና፤
- ናደርብድ ፈረውልድ ስርግ ይና፤
- አካን ሺባ እክብሰውዲ ጡንየውዲዲ ማዲትና፤
- ክራው ተለይዲ ማዲትና፤
- ጅእዲ ሓሺሽዲትል ሰገርውዲ ጨሪትና።

4. ጨዋ (Family): ዓለታ እኹርሰንትልድ ሰልፍ እዲነት ኒአለለያኹ ኒጨዋዲ ኒትለገደወዲር ጀላብድ ግን። ኒልኻ እኹርሩዲ ሻንዲ ናገርዳ በሀር ግን። እና ጨዋ ነበክል አጭጉም ዋንተን እን ግናቲትት ሰዳዋኹድ ና ጨገም ረትዕድኖ አሪራ መኻልትድኖ ገረሰነኹ። ጨዋ ነበክል ጎፍ ይሮ ገረሰው አጭጉምልድ ላው፤

➤ እኳሩ ሰረርና (በጠልፍ፣ በኹርና)፤ ህረብሩ እንተው እኳሩ ገሪ ምስምሰድ ናቅርድ እወናኹ ወክትልድ በጠልድኖ ገረሰነኩ።

i. መናብረት ታቆድ፤ ላ እካኮት ገእያኹ ኒቱ ብረስ ባሮ ጋይተኻኸር ህረብረንኸር ፈራኹልክ አከሰና አኹ መንደርትሮ ጨገመለሉ። እን ጨገም በሀር እን ጅርምቢዲ ልሸክክዲ አዶ ህረብረውድ ግን። ላገፍድኻ መናብረት ታቆድ፡ አሪ ገፍድኻ ናቆራ ማሕገድሲ ረትዕድኖ ዩኑ ቂርዲ ገርክዲ ለመለም ዩነኩ። ናኪነኻ እና ናቅርድ እውድንድ ሻኸናኹ ወክትሲ ክድመትል ጋኙኑ ደኩሰነኩሉ። ህምቡንትክ እና ክራውል ሕበርሰው እወና ሰብብሲ ቋልንን።

ህምቡ : "እን ሰልፋ ሰጃ አመረሰ ይ እኳሩ ለጃ ክድመት ከደሙት እርግትኹ። ለኸርክ ገርክኻ እራኩ እንቆሉት፣ ቂርኻ ገሰሉት እርግትኹ። ጉራብድ ፍናኹድ ቂር ሰዓት 10 አኸራሲክ ከደመነኩ። ሰንበርሸጓኹዲ ሰንበርዲ ካያ ግን አን ቋሉሎም እርጋኹ። ጂኻስትነሊ ውረድ ዲማ ናው ልኻገሊ እልኒ።"

ii. ፈታ እኳሩ (single parent)፤ ኩቱ አኸሮ ለገድሩ ኩቅርድ ወክት አርቶ ስዳዋኹ አኸላ።

ህምቡ : "ይን 6 ጅርምባ እርግንኹን። ይገና ካያ ግን እርግረሪ፣ ገርኻ ይነት ለገድቶኸር፡ ልኻን ከራይዲ አራው ከፈልሰውዲት አቢድቶ ሕንግ ዩሩ ይነዲ ወክት እርግለላ። ኒሰና አኸውድኻ ኒት እሳኹዲ ኒል ፈራኹዲ እርግለላ እማ ዩ ወክትሲ ይማስዲ ደኩሰሉ እርግኹን። በልኻ ይማስ ትክየው እርግኒ። እማ ደምቢረድክ ብሸክለታትዲ መካይንዲ ስውነክ ከደነድ ጠማፊ ሰላዲ እሰኒኹን። ጅአክ ወሪ ሓሺሽ አደክ፡ ከውዲ ምስምሳ እንገት ጥረር ግኸድናዲ ዋኪትናዲ አኸሰና ከርተንሰኹን/ ሓበሰትኹን።"

iii. ሰላዲ ወቆዕስትና፤ ሰላዲ ዓቕትረለ ይሮ ደው የግረንን ዲማ ዓቕተላ። ናውክ አርአነሰና ይና መሀየት እን ድገቅርዲ ዋርዲስኑ መራ ለጥ ያኹ ግን፤ ከለለውሲ ባርዶ። ንዳግ ከዎዶ፡ ህረብሩ እንተው እን ና መናብረቱኹ ካያ አኸጊ ኮል ህምበውሲ ካቢድኖ ይኖኸር ለመለም ዩነኩ። ኒንኻ ትክ ያኹ ድኳ አከን፡ በጃኸን ውልኢል ገምድሮ ገረሰኩ። ከዎዶ ጂባኹ አውትልድ ሓይምያ ይስቶ እስተውኸር፣ (ህምቡ፡ ሰረንዲ ሰርንዲ ጅብና፡ ኮል ልኻን ከደሚሰና...) ሰላዲትር ገሀፍሰነሰና እሰኩሎም። ነስ ረትዕድኖኻ ላ ክድመትልድ አሪ ክድመትል ሰገርኑ፡ ወክት ና ቂርድ እውድንድ ሻኸናኹሲ ከደንድ ከደን ደኩሰነኩ።

iv. ወክትሲ አሪ ጋራትሊ ደኩሰና። ኩቅርዲ ድኩሰትድ ሻኸራኹ ወክትሲ ከደንድ ከደን ኩማስዲኸር፣(ህምቡ፡ ጅእልኻል፡ መዓብ፡ ጠላዕ.....) ኩአሪ ጋርሊኸር ደኩሰና፤ (ህምቡ፡ ፖሊቲካ ገንዲ እክቦ፡ ተለፎን ጋብና፡ ፓልታክ .....)። እን ነወያ ጨገምድ ክራውሊ ሕበርሰኹ የውሲ አትዋየንዲ፤

ህምቡ: "ልማንሊ ላኹ ብዕሉኹ ዋነን፣ ውራ እስራኹን፣ ልማንሊ ከፍ ይረከ፣ ኩማስኸር እንተረከ፣ ኩምራድሰና ትውረከር ፍረከር። ላኹ ቂር ከደን ፈርግ ወሪ አሪራ ኪግ ያኹካ እላ።"

➤ ግንዲ ደኳኹ እኳሩር ራሕመት (permissive)

ህምቡ: "ጉራብድ ጅሙኹ አደከለ እማ ገንጀኩን፣ ምህሮትል ፈርያ አደጋኸር አኸውድ፣ ይማሱዲ ትምዖ አካንሺባ ጡን ዩ እርገኩን። ይገና አርእቲ ደአም ገንጅያ ባረቲለ። ጀረበኹስከ እወቲለ። ሸረጥለለ ወሪ ደርብ ሻኪሰለለ። ከላእ ጠማዕ እወቲለ እማ ከኒርልማንሊ /ምህሮትል ፈረን፣ አቕቶ ደኳ ነብራ ጀበኩን። ናሃበ ጅባኹር ቋሎ፣ ላደን እን ከኒርልማን ብዕሉኹ (Head master) ሸኻኹለ።"

➤ ግንዲ ደኳኹ እኳሩር ትክዋዲ ጭብራዲ (Authoritative)

ህምቡ: "ይኸር ጨበረሰና አኸያ፣ ግንዲ እንጋኹ ምኹር አኹ ዋስስቱለ እርግኹ። ከኺን ግርዋ ካያ አከና አኸኒ፣ እን ኒ ጨበራሰነለ አኸያ። ኒሰና አኸነዲንኻ ዲማ ግናዬ ነቕሲድጊን አልተተቱ እርግኹን። ኮሪትሪል ድኳ ትክሰ መግበገን፣ ጨልገም ንድ አወይሲ እሲቶ ገረሰረኩ የከለ።"

➤ እኳሩርዲ እቕርዲ ነበክል ህምባ ልግድዲ ዓዳትዲር ሲርና (Cultural conflict)

ህምቡ: "ይና ልግድሊ እኳሩርዲ ጅርምቢዲ አኸኖ ግን ይን ለገድናኹ። ማሰ እርግኒ። እኳሩርኻ እኳሩርኸር ማሰኸር አኸድኖ ጀረበነኩ። ኩዲ ከፍ ይኖ ጂኻስተና ደርፍፍ መሀድኖ ውራ ሓሰብረትር ውራ ስታት ከምረትኸር ውራ ዋስስተትካኸር አለለይድኖኸር አርእድኖኸር ሕንግ የነኩ። ደአም ይና ነበክል ህምባኹ ሲርና ጂኻስተግኒን አበደኩና። እማ ይማሰሰና ትክይኖ ስኩርድኖለ ጀረበለ። ይ እኳሩርሲ ሙራ እንከለኩሎም፣ ደአም ከንዶ ናለበኪው ጂኻስተው ማሰ አኸናማቶክ።"

➤ ልማንሊ ሕሳን ብና፣ ጨዋ ሕሳን ወሪ ፍንገር እንጋኹ አከን ልሸክክ ስዳዋኹድ፣ እን ናጨዋልድ ነቕሳኹሲሎም መልእድኖ ክራውሊ ሕበርሲድኖ ገረሰነኩ።

➤ ደቐርስኻና (ፋሕ ይና) እኳሩሩኹ፤ ዲማ ዋኪትሩዲ ካሕ-ከንተራሕ ይሩዲ፣ ኩቕርድ በዳን ስእሊራ እውኒስክ፣ እኪሪሪልድ ስርግ ይሮ ላኹክ ኒአካንሊ ሰላምድ መንደርትና፣ ኒላውድ ላደርብ ጨገምሲ እንክኒኹ ግን። ደአም እን ጨገም በሀር ፋሕ ይሮ ደምቢ ሀንባ ሻኸዳ ጋብዲ ሰላም መርሓባ ብናዲ ግን። ኒዳግልኸር ኩቱ አኸሮ ለገድሩ ወክት ኩቕርድ አርቶ ስዳዋኹ አኸላ እና አወት ሀደግሰሰና። እና ነወያ ሓለትኻ እን ልሸክክሲ ስዳዋኹ ናእኳሩትልድ ሺረነሰናኸር፣ አሪራ መኸልተናሰናኸር እሲሮሎም ገረሰኩ። ናኺነኻ ስዳዋኹድ ክራውል ሕበርሲ ደርብ ብደከሎም።

➤ እኳሩር ሕሰር ብና፣ (Neglect)

- ወቅጭናዲ ዕምጭዲ እንከላኹ፤
- ጂኦዲ ሓሺሽዲትል ሰገረና፤
- ሰኪ-ወራት ሽጉልድ ተርስና፤
- ደርብ ኣኸገት መንዳቕ ሻክና፤
- ኣውንናር ጨገም ሻኹ፤

ሀምቡ፡ "ኔል ፈራኹ ሻኸሊ። ዩ ፈላኸስ ኣርእሊ። ዩ ጋብ ጋብሊ። ዩ ኸርሲ ድኳ ጃሎ ኣርሊ።"

ክራው መግንዩል ሕበርሲሮ ተርሰው ቋሊሰነው ፍርጋ

(Some attributes shown by new gang membership)

1. ኣድብ ለወትና፡

- ተበት ሻኹዲ እንጋኹዲትል ጉድሮ ገምድሮ ሓራቕርና፤
- ኩእኳሩርዲ ኩዲ ፈሩ ሰገው ማስዲትልድ ሺርና፤ እኳሩር ኣርእግነው ማስ እስና፤
- በልቫ ወንድዲ ዋኪትና፤ በልቫልካ ትክሰረ ስኩርና፤
- ብኹትና፤ ኣከውዲ ኣከግውዲት ምስምስረክ ልቫንልድ ፍና፤
- እሲግራኹሲ ኣኸቶ ወጠንና፤
- ገንጂሰኔል ኩቱ ኣኸቶ ጀረብና፤ ግርግ ሺራኹስክ ገንጅና፤ ኩንቫ ኣኸሰናካ ወኪሰና ኔከውዲ ማሰዲ ኣርእግናኹል ሰገርና፤ ገብስተንካ ኣንጨርጨርናዲ ዋኹዲትል ጉና፤
- ኔከው ደለይድግኔ ከደን ክና፤
- ሀምገምድ እንታኹ ንሸቐድ ይማም እንገት ልቫንልድ ፍና።

2. ክኔርልውርሊ ሓየምና፡ (Academic failure)

- ክኔትልድ ኩልኩሊትና፤
- ክንቱትዲ ክንሱትዲዲ ዋኪትና፤
- ክንሱት እወና ደርብሲ ነጨግና፤

3. ጠማዕ/ ሰላዲ (Money)

- ኣወትድ እንተት ኣርእስተገው ሰረን፤ ተለፎናት፤ ደሀብ ...ጅብና፤
- ውራ መታን ጀረበደት ድወጊ ሰላዲ ወንቕርናዲ ተከይናዲ።

4. ክራው ተለያ ኣሻይር እስና

- ክራውሲ ቋለው አክትባት፣ ጎወሊ፣ ፊልም...መ'ደይና፣
- ላክራው መዓንዩ ሕላገት ወሪ ዕላመት ሓበራኹ ክርሚል ጠልስና፣ ገሮብል ወቅጥስና፣ ሰረና ሰርና.....፣

5. ሽጋረት፣ ጂኦ፣ ሓሺሽ አሻይር ቋሊስና።

እጁራሪና ልሽክክ ክራውል ሕበርሰግኒን አዋህብረ ገብቶ ገረሰራኹን።

(How to prevent youth involvement in gangs, as parent)

1. ኩቕራድ ወክት እውሮ ጂኦስትና፣ መዓብ፣ አሪው ፈየግደው እስና።
2. ኩቕራድ ረቕብሱራዲ መኸልትስቱራዲ አኸቶ ለመለም ይናዲ ወ'ጠ'ናዲ።
3. ኩቕራ ክኒርልሻን ወቅይሊ አኸን፣ ልሻንብትርሊ ሓበርስናዲ ሓሰርስድናዲ።
4. ኩቕራ ማስዲ ጨርዲት ናጨወዲት ፈረግሮ አለለይና።
5. ነበብድድኖዲ መሀርስድኖዲ አትናየትድና።
6. ጨገምዲ ዋኻዲ ጎፍ የንሎም አዋሃቢነ እንክድኖ ከሚነት ደርብ ትክያኹ ሓበርናኸር ካብናኸር።
7. ኩቕራ ክኒርል ልሻንልድ በራ እስተው ወቅይሊ ሕበርሊድኖ አትናየትድና።
8. ኩቕራዲ ለ'በካ ብስታኹድ ጂኦስትና። ጅኦ፣ ሽጋረት፣ ሓሺሽ፣ ጥረር እስና፣ ክራውል ሰገርና ውራ ደረርዲ ውልአዲ ክመት ትክስረ ሓ'በርና።
9. ክራውሲ ተኪን እስተውዲ ደኩውዲ፣ ቆም-ድሪር (mass media)፣ ቁርጠን (ፊልም)፣ ሓኑንዲ ጎወሊዲ ናሸቻን መታን ክራው መናብረትሲ ዓመርደክኸር ወውዕደክር ደኸሰትር ፋሕሰትር ሓበርና፣ ሕሊም (advertisement) አክትኸር ትክስረ ድወና።
10. ትክያ መናብረትዲ ክብርዲ ክኒዲ፣ ክድመትዲ፣ ሴርዲ (profession)፣ ስፖርትዲሲ አሪ ተበት ሻው ወቅይዲሲ ገእይስትሮ ገረሰት ሓበርና።

ክራው መዓንዩል ፍድኖ አዋህብረ ካበና እውቶ ገረሰታኹን።

(How to support to abandon gang membership)

1. እን ክራውል ሕበሪሮሎም ደረከው ሰብብዲ መስምስዲት አለልይሮ ያዕይና፤
2. ሴሩዲ መሪር ፊሾትልድ ከድቻዲ ካበናዲ አርቶ ወንቕርና፤
3. ክራውልድ ፍኖሰና ሰላምድ መንደርተና አካን ጀረብና። ክኒርልሻን፣ ሸክክ፣ ድገ፣ ዕርዲራ ገረሰታኹ አካን ይኸ ቅረንኸር ለወትና፤

4. ከኒርልቫንዲ ትውኖ ዳበርና ደርብዲ፣ ከድመትል ትውኖ ፍሪሰና ደርፍፍ ጀረብና፤
5. ደኳኸሲ ምኪርኖ እንተራኸድ ለመለም ይድኖ ከሚነት ከድኒስናኸር መኳኸናኸር።

Sources

- ✓ Aeffect, Inc. (2000). Review of Literature to support development of the youth media campaign: **Exploring how to motivate behavior change among tweens in America**. Atlanta, Georgia.
- ✓ Crime prevention information series (2011). **Preventing youth involvement in gangs**.
- ✓ Howell, James C. (1998). **Youth Gangs: an overview**. Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention. U.S. Department of Justice.
- ✓ Ngo, H. V. (2010). **Unravelling identities and belonging: Criminal gang involvement of youth from immigrant families**. Calgary, AB: Centre for Newcomers.
- ✓ Pitts, John (2007). **Reluctant Gangsters: Youth Gangs in Waltham Forest**. University of Bedfordshire
- ✓ ተስፋ-ምህረት ገብረመድህን (2013)፤ ሜላ ኢትዮጵያ ቁልፍ አብ ሰደት፤ ሸፊልድ ዓባይ ብሪጣንያ።